

Myndigheten för
samsällsskydd
och beredskap

Aktörsgemensam CBRNE-strategi

Aktörsgemensam CBRNE-strategi

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Kontakt: Enheten för samverkan och ledning

Telefon: 0771-240 240

Produktion: Advant Produktionsbyrå

Tryck: DanagårdLitho

Publikationsnummer: MSB1079 - november 2017

ISBN: 978-91-7383-732-3

FÖRORD

Det du håller i din hand är den andra versionen av den aktörsgemensamma CBRNE-strategin. Den riktar sig till alla svenska aktörer som är verksamma inom, eller som är berörda av, området CBRNE. Texterna är generellt uppdaterade och processer för att identifiera och prioritera CBRNE-områden har lagts till.

Området CBRNE, eller farliga ämnen som det också benämns, omfattar flera olika verksamheter, ställer krav på många olika kompetenser och berör alla nivåer i samhället. För att det samlade arbetet inom området ska bli effektivt krävs därför en omfattande samverkan. Strategin skapar en grund för samverkan inom området och anger en gemensam kurs för vårt arbete.

Målen och delmålen som togs fram 2012–2013 är oförändrade och är framtagna med utgångspunkt från ett antal grundläggande principer. Dessa återfinns i bilaga 6.

Strategins mål strävar mot att vårt gemensamma arbete ska bli effektivare och mot att stärka våra möjligheter till samverkan och gemensam planering. Att nå målen kommer också att tydliggöra

vilka roller olika aktörer har i samhället och underlätta för aktörerna att lyfta frågeställningar till rätt nivå. Detta ger förutsättningar för att skapa och upprätthålla en nationell förmåga inom området CBRNE.

Alla aktörer har ansvar för att finna sina roller och börja verka för att målen i strategin ska bli verklighet. För att underlätta genomförandet innehåller detta dokument även vägledningar för hur du som aktör tillsammans med andra kan arbeta för att nå målen.

Inom ramen för strategiarbetet har prioriterade områden, det vill säga viktiga utvecklingsområden, identifierats. I bilaga 1 anges de områden som bedömts som särskilt angelägna att utveckla och som kommer att kräva engagemang och delaktighet från flera aktörer i samhället. Övriga viktiga utvecklingsområden anges i bilaga 2.

Genom strategin hoppas vi att vårt gemensamma arbete inom ett komplext område ska bli lättare. Mycket bra arbete är gjort och mycket återstår!

Mars 2016

Innehåll

FÖRORD	1
INLEDNING	5
Bakgrund, syfte och mål	5
Bakgrund	5
Syfte och mål.....	5
Målgrupp	5
CBRNE-strategins koppling till andra arbeten och dokument	5
Strategins förhållande till inriktning för samhällsskydd och beredskap	6
Disposition	7
Hur strategin ska användas.....	7
Grunderna för arbete inom CBRNE-området	8
Vad är CBRNE?	8
Varför behövs ett arbete inom CBRNE-området?	8
Hur sker arbetet?	9
Behovet av samverkan	10
STRATEGINS MÅL OCH DELMÅL	13
Vägen till målen	13
Uppföljning av måluppfyllelse.....	13
Strategins mål 1 – samverkan och samordning	14
Vägen till målet för lokala och regionala aktörer	14
Vägen till målet för centrala myndigheter	15
Vägen till målet – aktörsgemensamt	15

Strategins mål 2 – hot och risker.....	18
Vägen till målet för lokala och regionala aktörer	18
Vägen till målet för centrala myndigheter	18
Vägen till målet – aktörsgemensamt	19
Strategins mål 3 – skapa förmåga.....	20
Vägen till målet för lokala och regionala aktörer	20
Vägen till målet för centrala myndigheter	21
Vägen till målet – aktörsgemensamt	21
Strategins mål 4 – styrinstrument.....	24
Särskilt om anslaget 2:4 Krisberedskap	24
Särskilt om projektarbete	24
Särskilt om utbildning och övning	25
Särskilt om forskning och utveckling.....	26
BILAGOR	28
Bilaga 1 – Prioriterade områden framtagna 2015	29
Underbilaga 1 – Litteraturlista	35
<i>Se www.msb.se/cbrne</i>	
Bilaga 2 – Potentiellt prioriterade områden	36
Bilaga 3 – Mall för prioritering av områden	37
<i>Se www.msb.se/cbrne</i>	
Bilaga 4 – Förvaltningsprocess	38
Bilaga 5 – Referenslista	39
Bilaga 6 – Principer för det svenska arbetet med CBRNE	41
<i>Se www.msb.se/cbrne</i>	
Bilaga 7 – Aktörerna som deltagit i arbetet	42

KEMISKA

BIOLOGISKA

RADIOLOGISKA

NUKLEÄRA

EXPLOSIVA

INLEDNING

Bakgrund, syfte och mål

Bakgrund

Behovet av en strategi inom området CBRNE tog sin grund i en önskan att kunna inrikta det samlade svenska arbetet på ett bättre sätt och i en vilja att gemensamt kunna planera, genomföra och följa upp vad som görs inom området, från lokal till nationell nivå. Behovet hade identifierats av berörda aktörer och det var därmed inget formellt uppdrag som låg till grund för arbetet utan snarare en aktörsgemensam enighet om att en strategisk inriktning för CBRNE-området var något som behövdes. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) blev projektledare för det strategiarbete som påbörjades i mars 2012.

Efter att arbetet hade påbörjats fick MSB även regeringens uppdrag att ”Utarbeta en aktörsgemensam strategi för CBRNE-området i samverkan med berörda aktörer. Uppdraget var att strategin ska återge principer, metoder och arbetsformer som genererar en stärkt olycks- och krisberedskapsförmåga” (Försvarsdepartementet, 2013).

Arbetet resulterade i två dokument: Aktörsgemensam CBRNE-strategi som redovisades till regeringen i december 2013 och Vägledning till den svenska aktörsgemensamma CBRNE-strategin.

Under 2014 startade MSB ett nytt aktörsgemensamt projekt för att ta fram processer för förvaltning och uppföljning av arbetet inom CBRNE-strategins område och för att föreslå prioriterade områden. Projektledningen för detta projekt bestod av representanter för Försvarsmakten, Jordbruksverket, Kustbevakningen och MSB. Resultatet presenteras i denna uppdaterade version av den aktörsgemensamma CBRNE-strategin, vilken ersätter de två tidigare dokumenten. Projektet hade även till uppgift att informera

om strategin och en mer detaljerad beskrivning av informationsinsatserna finns i rapporten Att kommunicera en CBRNE-strategi som ligger som en bilaga till slutrapporten för projektet, Slutrapport – Aktörsgemensam CBRNE-strategi – processer och prioriterade områden.

Syfte och mål

Syftet med strategin är att skapa en gemensam grund och en inriktning för det svenska CBRNE-arbetet på alla nivåer; från lokalt till internationellt. De mål som anges i kapitel 2 förväntas bidra till ett bättre och effektivare samlat svenskt arbete inom CBRNE-området och därmed ökade förutsättningar för samverkan och gemensam planering, vilket i sin tur ger möjligheter att systematiskt identifiera behov av förbättringar av den svenska förmågan inom området och inrikta CBRNE-arbetet i Sverige.

Målgrupp

Strategin ska kunna tillämpas av alla svenska aktörer som är verksamma inom, eller som är berörda av, området CBRNE. Dokumentet riktar sig till alla aktörer: kommuner, länsstyrelser, landsting och regioner, centrala myndigheter, frivilligorganisationer, intresseorganisationer, Regeringskansliet och privata aktörer.

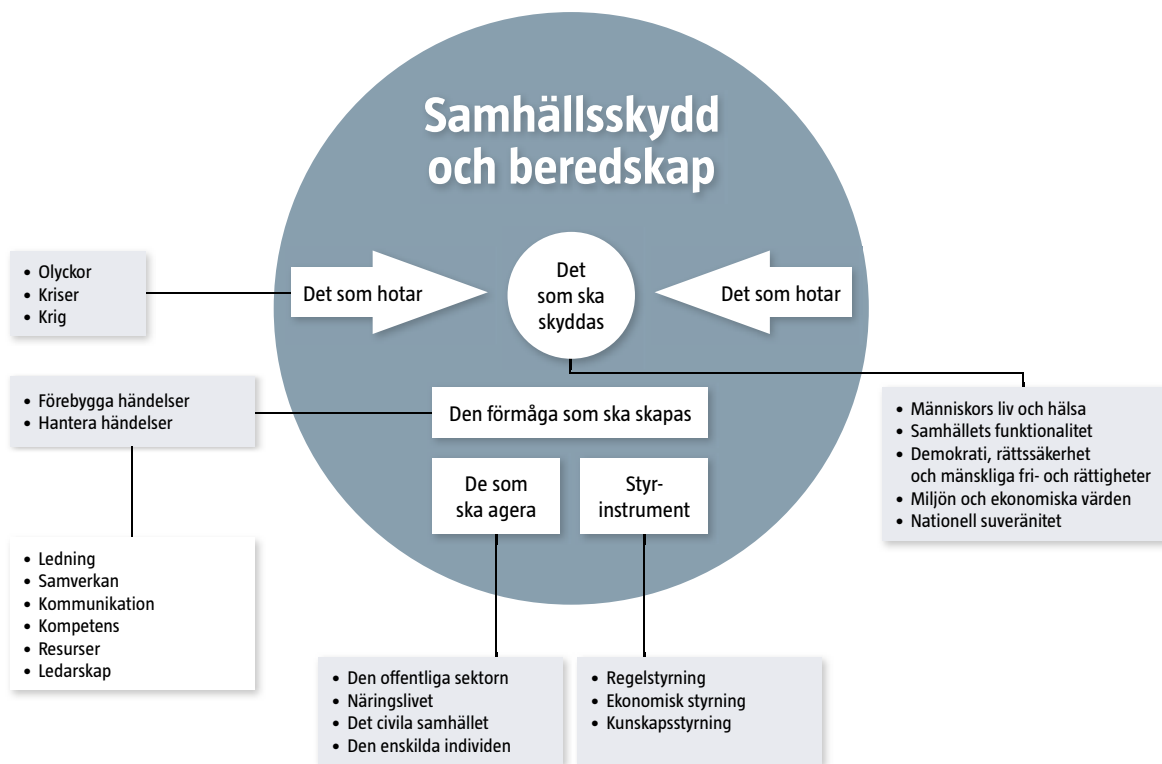
CBRNE-strategins koppling till andra arbeten och dokument

Den aktörsgemensamma CBRNE-strategin är en grund för det svenska CBRNE-arbetet och ger ett arbetssätt som är tänkt att genomsyra hela CBRNE-arbetet i Sverige på alla nivåer; från lokalt till internationellt. Det finns många övergripande arbeten och dokument som påverkar CBRNE-området på olika sätt t.ex. arbete inom EU, Övergripande inriktning för samhällsskydd och beredskap, Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar, Den svenska strategin mot terrorism och arbetet med

ett civilt försvar. För vissa ämnesområden finns särskilda satsningar som kompletterar CBRNE-strategin t.ex. när det gäller oljeskadeskydd, arbete inom RN-området och arbete inom Nationella arbetsgruppen för Sprängämnessäkerhet (NAG-ExpSec). Det är viktigt att strategins arbets-sätt även genomsyrar dessa arbeten, men också att kommande revideringar av CBRNE-strategin tar hänsyn till och införlivar det som framkommer i arbetet med de särskilda satsningarna.

Strategins förhållande till inriktning för samhällsskydd och beredskap

I dokumentet Övergripande inriktning för samhällsskydd och beredskap (MSB, 2014) presenteras en systematik för arbetet som CBRNE-strategin följer, se figur 1. Kärnan är behovet att skydda vissa värden (det som ska skyddas) mot oönskade händelser (det som hotar). Förmågan som ska skapas avser att kunna förebygga det som riskerar att inträffa och hantera konsekvenserna av det som inträffar. En mängd olika aktörer är ansvariga för att bygga och bära upp en sådan förmåga. Utvecklingen går att påverka med olika slags styrinstrument för att nå den önskvärda förmågan.

Figur 1. Samhällsskydd och beredskap – en beskrivning

Strategins mål 1 – samverkan och samordning – anknuter inte till någon särskild del i figuren ovan, utan gäller för vår grundläggande samverkan inom CBRNE-området. Efter detta följer dock målordningen systematiken i figuren.

Mål 2 – hot och risker – anger hur vi ska arbeta med hot och risker inom området CBRNE vilket

motsvaras av rutorna *det som ska skyddas* och *det som hotar* i figuren. Mål 3 – skapa förmåga – anger hur vi ska arbeta med att identifiera behov av och skapa förmåga inom området. Detta omfattas av rutorna *den förmåga som ska skapas* och *de som ska agera* i figuren. Slutligen så anger mål 4 – styrinstrument – hur *styrinstrument* kan användas för att skapa CBRNE-förmåga.

Disposition

Strategin omfattar två kapitel och sju bilagor;

- *Kapitel 1* ger grundläggande information om ämnesområdet CBRNE och om det svenska arbetet.
- *Kapitel 2* anger strategins mål för löpande samverkan, samordning och gemensam planering inom CBRNE-området, samt en beskrivning av förvaltningsprocessen och processen för hur prioriterade områden tas fram.
- I *bilaga 1* beskrivs prioriterade områden 2015 samt hur det är tänkt att arbeta med dessa. Lista med den litteratur som lästes för att komma fram till områdena 2015, finns tillgänglig som pdf på www.msb.se/cbrne.
- *Bilaga 2* återger rubriker på övriga områden som identifierats under arbetets gång. Listan över dessa områden är sekretessbelagd enligt Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
- I *bilaga 3* återfinns den mall som används under processen att ta fram prioriterade områden. Finns tillgänglig som pdf på www.msb.se/cbrne.
- I *bilaga 4* återfinns en tabell över tänkt förvaltningsprocess.
- I *bilaga 5* återfinns en referensförteckning.
- *Bilaga 6* återger de grundläggande principer som används som utgångspunkt vid framtagande av mål och delmål 2012–2013. Finns tillgänglig som pdf på www.msb.se/cbrne.
- I *bilaga 7* återfinns en förteckning över de aktörer som deltagit i arbetet med att ta fram strategin och i arbetet med att ta fram prioriterade områden.

Hur strategin ska användas

Strategin ska användas i det samlade svenska samordnings- och utvecklingsarbetet inom CBRNE-området. Alla aktörer som är verksamma inom och berörda av området ska kunna använda strategin som grund för gemensam planering och samverkan samt för att identifiera hur de kan bidra till ett samlat svenskt CBRNE-arbete på alla nivåer; från lokalt till internationellt.

I strategin finns ett antal konkreta *mål* och *delmål* för samverkan, samordning och gemensam planering inom CBRNE-området som tagits fram utifrån de principer som identifierades under 2012 (se bilaga 6). Målen syftar till att skapa sammanhållande processer för det svenska CBRNE-arbetet och ge oss ett arbetssätt som kan användas för att möta alla typer av frågor: nationellt uppkomna behov, EU-initiativ, frågor kopplat till krisberedskap och civilt försvar såväl som frågor inom t.ex. skydd mot olyckor eller brottsförebyggande arbete så länge det rör området CBRNE. Som aktör bör du sätta dig in i vilka mål som rör din egen verksamhet och tillsammans med andra arbeta för att nå de mål som inte uppfylls i dag.

Kopplat till varje mål finns vägledningar för hur man kan arbeta för att nå målen och delmålen. Vägledningarna visar på vilka *verktyg som kan användas* för att nå målet och är utformade så att aktörer på olika nivåer ges en vägledning som stämmer med de egna förutsättningarna. Det finns även förslag på *verktyg som bör utvecklas*.

För att nå målen krävs arbete av många aktörer på flera nivåer. Arbetet måste genomföras koordinerat och det måste gå att följa upp.

Grunderna för arbete inom CBRNE-området

I detta kapitel ges en översiktlig beskrivning av vad som menas med förkortningen CBRNE, varför det finns ett arbete inom CBRNE-området, hur den svenska verksamheten inom området är utformad och behovet av samverkan.

Vad är CBRNE?

CBRNE är den internationella förkortningen för Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and Explosive och används vid beskrivning av verksamhet inom området skadliga kemikalier, allvarliga smittämnen, radioaktiva ämnen, nukleära ämnen och explosiva ämnen. I denna strategi avses med CBRNE sådana ämnen och hot och risker som är kopplade till dem.

Nedan följer en översiktlig beskrivning av de olika ämnesgrupperna:

C-ämnen är kemiska ämnen som kan orsaka skada på växter, djur och/eller människor och kan exempelvis vara toxiska industrikemikalier eller kemiska stridsmedel.

B-ämnen avser de mikroorganismer, cellkulturer, toxiner och parasiter som kan orsaka infektion, allergi eller toxicitet hos människor, djur eller växter. En egenskap som skiljer B-ämnen från övriga CBRNE-ämnen är att de kan vara smittsamma.

RN-ämnen består av radiologiska och nukleära ämnen. Dessa kan orsaka strålskador och är i många fall även starkt giftiga. Beroende på halveringstid kan strålning finnas kvar under lång tid efter utsläpp eller spridning.

E-ämnen är explosiva ämnen inklusive explosiva blandningar. De kan förorsaka direkt skada genom tryckvåg, splitter och/eller värmeinstrålning, men kan också användas för att sprida farliga ämnen, exempelvis genom så kallade smutsiga bomber där t.ex. E-ämnen och R-ämnen kombineras.

Varför behövs ett arbete inom CBRNE-området?

Gemensamt för CBRNE-ämnen är att de kan orsaka skador på människor, djur, växter, egendom och miljö. Ämnenas egenskaper skiljer sig åt, liksom på vilket sätt de kan orsaka skada. I kombination med att händelser med dessa ämnen kan uppstå av en mängd orsaker och att effekterna kan få stora efterverkningar under lång tid, blir den potentiella hot- och riskbilden inom området mycket bred.

Nedan följer en beskrivning av tänkbara CBRNE-händelser.

C-händelser: Skadliga kemikalier utgör en fara oavsett om de härrör från:

- en olycka vid transport, lagring eller tillverkning av kemikalier,
- avsiktlig spridning genom terrorism eller annan kriminalitet eller
- insats med kemiska stridsmedel.

B-händelser: Sjukdomsframkallande mikroorganismer utgör en fara oavsett om de härrör från:

- en naturlig spridning,
- en olycka som förorsakar spridning,
- avsiktlig spridning genom terrorism eller annan kriminalitet eller
- insats med biologiska stridsmedel.

R- och N-händelser: Joniserande strålning utgör en fara oavsett om strålningen härrör från:

- en olycka vid kärnteknisk anläggning, andra olyckor med radioaktiva ämnen eller joniserande strålning,
- avsiktlig spridning genom terrorism eller annan kriminalitet eller
- insats med kärnvapen.

E-händelser: Tryckvåg, splitter, kaststycken och värmeinstrålning från en explosion utgör en fara oavsett om den härrör från:

- en olycka vid transport, lagring, tillverkning eller användning av explosiva ämnen,
- avsiktligt framkallande av explosion genom terrorism eller annan kriminalitet.

En händelse med CBRNE-ämnen kan förutom skador även orsaka omfattande belastningar på samhällets resurser. Händelsen kan leda till omfattande insatser, betydande krav på kommunikation till allmänheten och i vissa fall även utrymning. En händelse med CBRNE-ämnen kan även ge upphov till rädsla och panik vilket kan försvåra hanteringen av händelsen och ytterligare öka belastningen på samhällets resurser. Vidare kan en händelse få betydande ekonomiska konsekvenser, inte minst om den innefattar sanering, avspärrningar och produktionsbortfall över lång tid.

Den skiftande förekomsten av CBRNE-ämnen, i kombination med de olika sorters skador som dessa ämnen kan åstadkomma, innebär att samhället måste upprätthålla olika förmågor för att kunna skydda sig mot händelser inom området, detta oavsett om de uppstår till följd av avsiktliga handlingar eller inte.

Hur sker arbetet?

Arbetet inom CBRNE-området ställer stora krav på olika former av kompetens. Många aktörer arbetar också med området, var och en utifrån sitt ansvarsområde och på sin nivå. Strålsäkerhetsmyndighetens arbete är exempelvis främst inriktat mot RN-ämnen, medan Folkhälsomyndigheten främst fokuserar mot B-ämnen. Andra aktörer arbetar inom hela området, men utifrån ett särskilt perspektiv. Tullverket arbetar t.ex. med alla CBRNE-ämnen, men främst ur ett gränsskydds- och tullperspektiv. MSB har till uppgift att utveckla och stödja samhällets beredskap och

arbeta med samordning mellan berörda aktörer både i det förebyggande och hanterande skedet, bland annat inom CBRNE-området. Kommuner, landsting och regioner, länsstyrelser och centrala myndigheter är samtliga berörda av området, som även innefattar betydande arbete inom EU och inom olika internationella samarbeten.

Nämnas bör att arbetet med att möta avsiktliga respektive oavsiktliga händelser med CBRNE-ämnen ibland kan ställa delvis olika krav och involvera olika aktörer. Likheter är dock ofta fler än skillnaderna och i Sverige strävar vi efter att samordna arbetet mot de båda händelse-typerna så långt som möjligt.

Arbetet inom området CBRNE sker på flera olika sätt. Det krävs ett förebyggande arbete som har till syfte att förhindra att en oönskad händelse med CBRNE-ämne överhuvudtaget ska uppstå. Trots ett effektivt förebyggande arbete måste det också finnas ett förberedande arbete för hur händelser med dessa ämnen ska kunna hanteras om de inträffar. Om en händelse inträffar måste effektiva insatser för att hantera den kunna genomföras och samhällsviktig verksamhet kunna upprätthållas. I det hanterande arbetet ingår även sådan återuppbyggnad och sanering som kan bli nödvändig efter en händelse. Det är också viktigt att händelser med CBRNE-ämnen kan utredas och att lärdomar av händelser, övningar, andra länders arbete etc. tas om hand och återförs i arbetet. För att kunna skydda samhället mot händelser med CBRNE-ämnen krävs också forskning och utveckling.

Behovet av samverkan

Det stora antalet aktörer inom området ställer omfattande krav på samverkan inom och över områdesgränser och mellan lokal, regional och nationell nivå. Det krävs också en röd tråd mellan det förebyggande, förberedande, hanterande och lärande arbetet.

Samverkan mellan aktörer är även nödvändig för att det svenska arbetet, inom ramen för EU-samarbetet och i olika internationella forum, ska ske samordnat.

Själva hanterandet av en händelse med CBRNE-ämnen ställer krav på operativ samverkan; det är få händelser av detta slag som kan hanteras av en enskild aktör. Detta ställer i sin tur krav på det förebyggande och det förberedande arbetet i form av gemensam planering, utbildning och övning innan en händelse inträffar.

Förutom daglig samverkan behövs också ett långsiktigt gemensamt strategiskt planerings- och analysarbete inom CBRNE-området. Detta är en förutsättning för att kunna identifiera gemensamma behov och för att kunna skapa en förmåga som är anpassad till behoven. Ett viktigt inslag i detta är att arbetet i olika samverkansforum samordnas och bedrivs så effektivt som möjligt.

Det är bland annat för att underlätta de omfattande samarbetsbehoven inom området som denna strategi har tagits fram.

KEMISKA

BIOLOGISKA

RADIOLOGISKA

NUKLEÄRA

EXPLOSIVA

STRATEGIS MÅL OCH DELMÅL

Strategin består av fyra mål med tillhörande delmål som togs fram under 2012–2013 och som har sin utgångspunkt i de principer som återfinns i bilaga 6. När målen uppnås förväntas vi få ett mer effektivt och samlat svenskt CBRNE-arbete, ett arbetssätt som genomsyrar hela arbetet och ger bättre möjligheter att identifiera och skapa de förmågor vi behöver inom området.

Vägen till målen

För varje mål finns en vägledning som beskriver hur aktörer på olika nivåer kan arbeta för att nå målet. Dessa förslag ska ses som ett stöd för aktörerna i arbetet med att nå målen. Delkapitel 2.1, 2.2 och 2.3 är strukturerade på följande sätt.

Mål – beskriver vad vi vill uppnå.

Delmål – bryter ner målet i delar.

- Vägen till målet för lokala och regionala aktörer (**orange ruta**)
  - » *Verktyg som kan användas för att nå målet.* Här anges befintliga verktyg som aktörer på den aktuella nivån kan använda för att uppnå mål och delmål.
  - » *Verktyg som bör utvecklas.* Här anges sådana verktyg som ännu inte finns fullt utvecklade, men som behöver tas fram för att aktörerna lättare ska kunna nå mål och delmål.

- Vägen till målet för centrala myndigheter (**blå ruta**)
  - » *Verktyg som kan användas för att nå målet* (se ovan)
  - » *Verktyg som bör utvecklas* (se ovan)
- Vägen till målet – aktörsgemensamt (**grå ruta**)
  - » *Verktyg som kan användas för att nå målet* (se ovan)
  - » *Verktyg som bör utvecklas* (se ovan)

Med *lokala* och *regionala* aktörer avses alla aktörer som verkar på lokal och regional nivå; kommunala verksamheter, landsting och regioner, länsstyrelser, privata aktörer etc. Med *centrala myndigheter* avses myndigheter vars verksamhet inte är avgränsat till ett geografiskt område i landet. Med *aktörsgemensamt* avses verksamhet som berör både lokal, regional och nationell nivå och som ställer krav på gemensamt arbete mellan nivåerna.

Uppföljning av måluppfyllelse

Det är viktigt att arbetet med implementeringen av strategins mål följs upp och utvärderas. Det är förvaltaren (se bilaga 4) som ansvarar för att uppföljning och utvärdering genomförs.

Strategins mål 1 – samverkan och samordning

Syftet med mål 1 är att åstadkomma en grundläggande samverkan inom CBRNE-området och med den som grund bedriva CBRNE-arbete så effektivt som möjligt. Samverkan inom CBRNE-området tar sin utgångspunkt i de övergripande samverkansstrukturer som finns inom samhällsskydd och beredskap.

Mål 1: Det ska finnas fungerande processer för CBRNE-samverkan på lokal, regional och central nivå, samt för samverkan mellan dessa nivåer.

Delmål:

- 1 a) Det ska i alla län finnas tydliga strukturer för hur samverkan mellan lokala och regionala aktörer inom CBRNE ska ske.
- 1 b) Det ska finnas processer för att sprida information, erfarenheter och arbeten om CBRNE mellan aktörer i olika län.
- 1 c) Centrala myndigheter ska samordna sitt arbete med att ta fram styrande dokument för området CBRNE.
- 1 d) Det ska finnas en förvaltningsprocess för att hantera CBRNE-frågor som berör flera nivåer, aktörer eller samverkansforum. Processen ska möjliggöra gemensam beredning av frågor som kräver beslut av flera aktörer eller arbete i flera samverkansforum.
- 1 e) Det ska finnas möjlighet för aktörer på alla nivåer att ha en överblick över hur det svenska arbetet inom CBRNE utvecklas.
- 1 f) Det ska vara tydligt vilka samverkansforum som finns inom CBRNE samt vilket deras syfte och ansvar är.

Vägen till målet för lokala och regionala aktörer

I varje län finns det ett antal aktörer som arbetar inom området CBRNE. För att CBRNE-arbetet i ett län ska fungera och vara effektivt krävs att det finns strukturer och processer för samverkan och ledning. Detta är nödvändigt för att få en överblick över resurser, kompetenser, ansvarsfördelning, hot, risker, förmågor och förmågebrister i länet. Det är mot denna bakgrund som delmål 1 a) och 1 b) har formulerats.

Verktyg som kan användas för att nå målet

CBRNE-arbetet i ett län ska följa de normala rutiner som finns för samverkan och ledning inom samhällsskydd och beredskap, t.ex. genom arbete i regionala krishanteringsråd och genom regionala behovsanalyser, ett arbete som ofta samordnas av länsstyrelser. Aktörerna i ett län bör arbeta med CBRNE-området utifrån ett helhetsperspektiv där hälso- och sjukvård, krisberedskap, miljö, skydd mot olyckor m.m. ingår. I arbetet bör även regionala företrädare för relevanta områden såsom länsveterinär, beredskaps-samordnare i landsting eller region eller kemkoordinatorer hos räddningstjänsten involveras.

- Regional samordningsfunktion (RSF), är ett exempel på ett koncept som kan användas för att underlätta CBRNE-samverkan i ett län. RSF-konceptet bygger på redan existerande samverkansstrukturer och syftar till att skapa möjligheter för främst räddningstjänst, polis, sjukvård och länsstyrelse att samverka kring operativa frågor, övning och utbildning. Konceptet kan användas i alla län och anpassas till varje läns förutsättningar. (MSB, 2010)
- För att underlätta att nå delmål 1 b), finns erfarenhetsseminarium om RSF-arbetet, där aktörerna kan dela med sig av information och erfarenheter mellan länen.
- För att underlätta för lokala och regionala aktörer att nå mål 1, finns en övergripande förvaltningsprocess som beskrivs under 2.1.3 och i bilaga 4.

Eftersom erfarenheter och lösningar som finns i ett län ofta kan tillämpas i andra län, är det viktigt att aktörer i olika län drar nytta av varandras arbete, inte minst ur en resursbesparingsaspekt.

Verktyg som bör utvecklas

- Det behöver utvärderas i vilken utsträckning samverkan mellan lokala och regionala aktörer som arbetar med CBRNE-frågor kan stärkas. Det är viktigt att detta arbete sker i samverkan med berörda centrala myndigheter. Till exempel bör det prövas i vilken utsträckning RSF-konceptet kan stärkas och hur det även fortsättningsvis kan utgöra en del i det övergripande, nationella CBRNE-arbetet.
- Det bör utvärderas hur bra koncept för fungerande CBRNE-samverkan inom i ett län kan omhändertas och spridas till andra län.
- Offentliga aktörer i ett län bör skapa och upprätthålla en bild av vilka privata aktörer, intresseorganisationer och frivilliga försvarsorganisationer som finns i länet och vilken samverkan som behövs med dessa grupper.
- Län bör bilda nätverk för att underlätta löpande informationspridning och kunskapsöverföring.

Vägen till målet för centrala myndigheter

Verktyg som kan användas för att nå målet

För centrala myndigheter finns ett relativt stort antal samverkansforum för frågor som rör CBRNE-området och det är alltså inte främst nya forum för samverkan som behövs. Vad som behövs är snarare en tydlig och gemensamt förstådd ansvarsfördelning, fungerande samverkan samt en förståelse för vilka uppgifter och mandat som olika samverkansforum har inom området. Allt detta ingår i ordinarie arbete för berörda myndigheter.

- För att underlätta för myndigheter att nå mål 1, finns en övergripande förvaltningsprocess som beskrivs under 2.1.3 och i bilaga 4.
- Centrala myndigheter bör samverka för att identifiera luckor eller eventuella överlapp i ansvarsfördelningen inom CBRNE-området. Upptäcks sådana behöver myndigheterna gemensamt verka för att de åtgärdas, vid behov inom relevanta samverkansforum, eller genom att göra regeringen och Regeringskansliet uppmärksamma på problemet.
- Samverkansbehov med privata aktörer, intresseorganisationer och frivilliga försvarsorganisationer ska löpande beaktas.

Inom CBRNE- området finns, förutom lagstiftning, ett antal styrande dokument som anger en inriktning för hela eller delar av området, t.ex. handlingsplaner, vägledningar, policys eller inriktningar. Ofta är det en eller flera centrala myndigheter som är ansvariga för att ta fram och förvalta dem och det är viktigt att sådana dokument inte står i strid med varandra.

- För att uppnå delmål 1 c) måste centrala myndigheter som tar fram styrande dokument inom området CBRNE vara noga med att inventera vilka befintliga dokument som redan finns inom området. Konflikter mellan nya och redan gällande dokument ska undvikas.

Vägen till målet – aktörs-gemensamt

Majoriteten av de frågor och problem som uppstår inom området CBRNE kan lösas av ansvariga aktörer på egen hand och genom ordinarie samverkan. Vissa är dock så pass komplexa och svårlösta att de måste behandlas utifrån ett helhetsperspektiv. En förutsättning för framgång i sådana situationer är att det finns en överblick över vilka aktörer som arbetar med frågan och på vilket sätt, hur de olika aktörernas arbete hänger ihop och att arbetet bedrivs utifrån gemensamma beslutsunderlag.

Verktyg som kan användas för att nå målet

Förvaltningsprocess (delmål 1 d och 1 e)

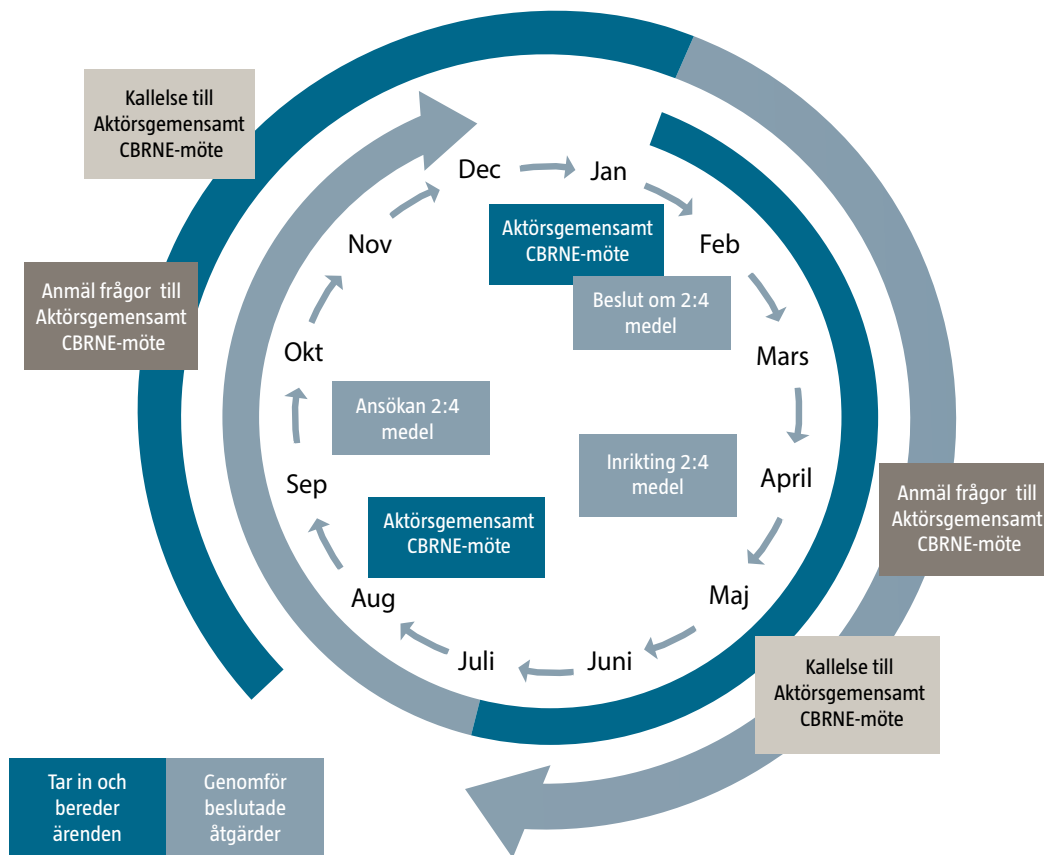
För att underlätta arbetet med CBRNE-frågor som inte kan hanteras enbart inom ordinarie samverkansrutiner, togs under 2010 grunderna för en förvaltningsprocess fram. Dessa har utvecklats inom projektet Aktörsgemensam CBRNE-strategi – processer och prioriterade områden. Resultatet av detta arbete är beskrivet i nedanstående text samt i figur 2 och i bilaga 4. MSB är ansvarig förvaltare.

En central del i förvaltningsprocessen är de aktörsgemensamma CBRNE-möten som ska genomföras två gånger per år, i enlighet med figur 2. Dessa möten ska fungera som motorn i arbetet med att förvalta CBRNE-strategin och de prioriterade områdena men ska också fungera som en länk mellan arbeten i olika samverkansforum, mellan olika nivåer och underlätta samarbete över ämnesområdesgränser.

Ansvar för att driva de aktörsgemensamma CBRNE-mötena ligger hos MSB.

MSB ska tillsätta en aktörsgemensam arbetsgrupp som aktivt ska stödja arbetet med förvaltningen av CBRNE-strategin och arbetet inom strategins område. Av processen, bilaga 4, framgår tänkta uppgifter för förvaltningen.

MSB ska tillsammans med arbetsgruppen ansvara bland annat för att ärenden är väl förberedda och att underlag tagits fram och delgetts inför de aktörsgemensamma CBRNE-mötena. Detta är en förutsättning för att mötena ska kunna fylla sin funktion som drivkraft i förvaltningen. När frågor inom området berör flera områden (t.ex. C, B, R, N, E, brottsförebyggande arbete, krisberedskap och skydd mot olyckor) eller flera nivåer ställs stora krav på framtagandet av underlag för ärenden som ska tas upp. För att lösa den uppgiften är det viktigt att arbetsgruppen är sammansatt av personer från olika aktörer och att

Figur 2. Årscykel för arbete inom CBRNE-strategins område

gruppen sammantaget har ett stort nätverk. En annan förutsättning för att nå framgång med de aktörsgemensamma CBRNE-mötena är att deltagande aktörer är väl förberedda och bidrar med information, har formulerat frågeställningar och efter mötet återkopplar diskussionen och resultatet till den egna organisationen.

Ytterligare en förutsättning för att förvaltningsprocessen ska fungera är att ordinarie samverkan fungerar på olika nivåer. Om det t.ex. inte finns strukturer i ett län för att identifiera vilka utmaningar som finns och vad som behöver lyftas till ett CBRNE-möte så blir det svårt att uppnå grundtanken med de aktörsgemensamma CBRNE-mötena.

Förvaltaren ansvarar för att ta fram en årlig rapport som syftar till att bland annat bidra till mål 1 e). Rapporten ska redogöra för det arbete som skett inom strategins område under året, arbetet med förvaltningen av strategin men också annan information som kan vara till nytta för aktörer i systemet, såsom ny lagstiftning, nya regeringsuppdrag, EU-initiativ, viktigare utvecklingsarbeten på länsnivå etc. Dessutom ska det finnas hänvisningar till var mer information finns att hämta. Alla aktörer ska beredas möjlighet att bidra med information.

Förvaltningsprocessen kommer att behöva utvecklas och anpassas för att nå det bästa arbetssättet. Behovet av förändringar kommer att identifieras allt eftersom förvaltningsarbetet pågår.

För att lättare nå delmål 1 e)

En förutsättning för nationell samverkan inom CBRNE-området är att aktörer på alla nivåer har tillgång till gemensam information om utvecklingen av det svenska arbetet inom området. För detta krävs att det finns enkla processer och verktyg som aktörerna kan använda för att sprida och få tillgång till information, ett

exempel är CBRNE-databasen som ger möjlighet att följa vilka projekt som planeras, pågår eller avslutats inom CBRNE-området.

För att lättare nå delmål 1 f)

Om alla tar ansvar för att följa två enkla tumregler kan vi få en god överblick över existerande forum, undvika dubbelarbete och begränsa antalet forum till en lämplig nivå;

- Innan nya samverkansforum för att arbeta med någon typ av CBRNE-frågor bildas, måste aktörerna säkerställa
  - att det inte finns något samverkansforum som redan arbetar med frågorna,
  - att det inte redan finns något existerande samverkansforum som kan börja arbeta med frågorna.
- Om nya samverkansforum bildas måste information om det nya forumets mandat, mål, syfte, arbetsformer etc. spridas till andra berörda aktörer.

Verktyg som bör utvecklas

För att lättare nå delmål 1 e) och 1 f)

Det behövs en webbplats för CBRNE-information där samtliga aktörer kan hitta samlad information. Här ska alla kunna bidra med och sprida information och nyheter. Utformning, ambitionsnivå och ansvar för att innehållet är aktuellt behöver undersökas närmare och det är naturligt att webbplatsen utvecklas och administreras av MSB.

Webbplatsen för CBRNE-information eller CBRNE-databasen kan även innehålla en sammanställning över viktigare samverkansforum samt vad deras mandat och uppgifter är.

Strategins mål 2 – hot och risker

Syftet med mål 2 är att genom likartade processer skapa en gemensam uppfattning om de hot och risker som finns inom området CBRNE. Arbetet med att identifiera hot och risker inom området samhällsskydd och beredskap sker på många olika sätt och med olika detaljeringsgrad. På lokal och regional nivå finns till exempel risk- och sårbarhetsanalyser (RSA), och på nationell nivå finns nationell risk- och förmågebedömning (NRFB). Informationsdelning mellan och av centrala aktörer, inklusive underrättelse- och säkerhetstjänster är också av betydelse.

Mål 2: Som komplement till övergripande hot- och riskbedömningar, ska det finnas processer för att ta fram hot- och riskbedömningar med särskild inriktning mot CBRNE.

Delmål:

- 2 a) Det ska i varje län finnas en process som kan användas för att göra en bedömning av vilka hot och risker som finns inom CBRNE i länet.
- 2 b) Myndigheter i berörda samverkansforum bör ta fram bedömningar av vilka hot och risker inom CBRNE som finns inom deras ansvarsområde.
- 2 c) Det bör finnas en samlad bild på nationell nivå kring vilka hot och risker som finns inom CBRNE. För att ta fram och revidera denna, ska det finnas en tydlig process.

Vägen till målet för lokala och regionala aktörer

Lokala och regionala aktörer som arbetar med CBRNE-frågor i ett län bör basera sitt arbete på en gemensam bild av de hot och risker som finns i länet och av det skyddsvärda i samhället. Denna gemensamma bild kan sedan användas som underlag för samverkan, planering för förmågeskapande verksamhet, insatsplanering inom området etc.

Verktyg som kan användas för att nå målet

För att nå delmål 2 a) kan exempelvis aktörer i ett län gemensamt gå igenom risk- och sårbarhetsanalyser för att bedöma vad de medför ur ett CBRNE-perspektiv samt identifiera kunskapsluckor avseende hot och risker som bör åtgärdas. De kan använda de strategier och verktyg som finns beskrivna i dokumenten, Ett fungerande samhälle i en föränderlig värld Nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet, Handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet och Vägledning för samhällsviktig verksamhet: att identifiera samhällsviktig verksamhet och kritiska beroenden samt bedöma acceptabel avbrotts-tid. Ytterligare ingångsvärden kring hur hot- och riskbilden ser ut i länet kan komma från studier som rör riskbilden inom CBRNE-området, nationella risk- och förmågebedömningar, handlingsprogram som har tagits fram enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, säkerhetsrapporter kopplade till Seveso-anläggningar etc.

Vägen till målet för centrala myndigheter

Verktyg som kan användas för att nå målet

Planering för krisberedskap och höjd beredskap ska, enligt Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, bedrivs inom samverkansområden. Detta gäller även CBRNE-frågor som rör krisberedskap och höjd beredskap. En förutsättning för att kunna ha en helhetssyn i

planeringen, är att berörda myndigheter ser sin egen verksamhet som en del av en helhet.

Myndigheterna bör i andra samverkansforum som arbetar inom området regelmässigt behandla underlag avseende bedömningar av hot och risker i syfte att skapa en samlad lägesbild. Även andra forum inom samhällsskydd och beredskap, t.ex. forum som arbetar med skydd mot olyckor kan göra sådana arbeten.

Hur ofta och på vilket sätt myndigheterna i ett samverkansforum väljer att ta fram gemensamma hot- och riskbedömningar för CBRNE-området kan skifta. Myndigheterna bör dock dra nytta av varandras arbete.

Verktyg som bör utvecklas

Det behövs processer för att se till att underlag kommer samverkansområdena till godo samt för hur samverkansområdena, utifrån dessa, ska utveckla en samlad lägesbild över hot och risker.

Vägen till målet – aktörs-gemensamt

För att möjliggöra ett strategiskt och långsiktigt CBRNE-arbete krävs det, utöver att delmål 2 a) och 2 b) uppnås, att det även på nationell nivå finns en samlad lägesbild över hot och risker inom området. En särskild hot- och riskbedömning för CBRNE-området kan utgöra ett viktigt ingångsvärde till övergripande hot- och riskarbete, t.ex. till MSB:s arbete med nationell risk- och förmågebedömning.

För att kunna identifiera, bedöma och värdera hot och risker är det viktigt att berörda aktörer får tillgång till relevant information. För att uppnå detta är det också viktigt att centrala aktörer, inklusive underrättelse- och säkerhetstjänster, får kännedom om de informationsbehov som finns, och att dessa aktörer också är tydliga med vilket stöd och information som övriga aktörer kan få ta del av.

Verktyg som kan användas för att nå målet

En sammanställning över hot och risker inom CBRNE-området kan till stor del tas fram utifrån det arbete som görs på lokal, regional och nationell nivå.

Verktyg som bör utvecklas

För att nå delmål 2 c), behövs en process för att ta fram en sammanställning på nationell nivå över vilka hot och risker som finns inom CBRNE-området. Arbetet bör ta sin utgångspunkt i det arbete som aktörerna redan gör eller planerar på olika nivåer men också genom att integrera perspektivet antagonistiska hot som kan tas fram och delges av underrättelse- och säkerhetstjänster.

För att få tillgång till relevant underlag avseende antagonistiska hot behövs en fungerande kommunikation mellan aktörer och underrättelse- och säkerhetstjänster.

Strategins mål 3 – skapa förmåga

Syftet med mål 3 är att skapa strukturer för att aktörer gemensamt ska kunna identifiera behov och genomföra gemensamma åtgärder inom CBRNE-området.

Den förmåga som krävs för att förebygga och hantera oönskade händelser med CBRNE-ämnen är oftast inte specifik för ämnesområdet utan utgörs snarare av allmänna lösningar för t.ex. ledning och samverkan, räddningsinsats, brottsbekämpning eller gränskontroll. Som komplement till detta behövs emellertid ibland även ett förmågeskapande CBRNE-arbete.

Mål 3: Det ska finnas strukturer som gör det möjligt för aktörer att identifiera gemensamma behov av att utveckla förmågan inom CBRNE och för att genomföra och följa upp gemensamma åtgärder.

Delmål:

- 3 a) Det ska finnas en process för hur aktörer i ett län kan identifiera gemensamma förmågeutvecklingsbehov inom CBRNE och för hur gemensamt arbete kan bedrivas och följas upp.
- 3 b) Förmågeskapande åtgärder i ett län ska ske med beaktande av övergripande inriktningar för området CBRNE samt av åtgärder som vidtas av aktörer på central nivå och i andra län.
- 3 c) I de samverkansforum som berörs av CBRNE bör myndigheter ha en process för att identifiera vilken gemensam förmåga som behöver skapas inom området samt en planering för hur gemensamt arbete och uppföljning av detta ska ske. Arbetet ska ske med beaktande av och i samverkan med aktörer på lokal och regional nivå.
- 3 d) Det ska finnas en process för att identifiera områden inom CBRNE där det är av strategisk vikt att den nationella förmågan ökar eller upprätthålls, samt en process för att arbeta med, följa upp och utvärdera dem.

Vägen till målet för lokala och regionala aktörer

En förutsättning för att lokala och regionala aktörer ska kunna nå mål 3 a), är att det finns fungerande samverkansstrukturer i länet som bland annat möjliggör för aktörerna att, utifrån hot och risker, genomförda tillsyner, erfarenheter från övningar och inträffade händelser etc., bedöma vilka brister som finns i förmågan och vilka åtgärder som måste vidtas. Exempel på åtgärder är gemensam insatsplanering och överenskommelser om inriktning och samordning som finns beskrivet i Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (MSB, 2014). Andra åtgärder kan vara att säkerställa gemensamma, säkra och robusta kommunikationssätt, övning och utbildning samt samverkan med privata aktörer.

Satsningar inom CBRNE-området i ett län måste ske utifrån de förutsättningar och behov som finns där och utifrån aktörernas lokalkännedom. Samtidigt är det viktigt att arbetet överensstämmer med utvecklingen i andra län, med vad som görs på nationell nivå och att det följer övergripande inriktningar för området. För att nå delmål 3 b) behöver aktörerna på regional nivå därför aktivt följa utvecklingen inom CBRNE-området. Information från Aktörsgemensamma CBRNE-möten, erfarenhetsseminarium för RSF, relevant information från arbetet i samverkansområden etc. bör spridas till alla berörda aktörer. Länsstyrelsen i respektive län har ett särskilt ansvar för detta och även för att sprida information till andra län.

Verktyg som kan användas för att nå målet

CBRNE-databasen ger lokala och regionala aktörer en möjlighet att följa vilka projekt som planeras, pågår eller avslutats inom CBRNE-området.

Verktyg som bör utvecklas

En förutsättning för att kunna utveckla samverkan mellan lokala och regionala aktörer på länsnivå är att aktörerna försöker hitta tillvägagångssätt för att kunna bygga gemensam förmåga.

Förvaltarens årliga rapport över det gångna årets arbete och den webbplats som MSB ska ta fram kommer att ge lokala och regionala aktörer en överblick över utvecklingen inom CBRNE-området.

Vägen till målet för centrala myndigheter

Verktyg som kan användas för att nå målet

Vägen till delmål 3 c) står i stor utsträckning att finna i det gemensamma arbete som redan pågår inom olika samverkansforum. I arbetet behöver myndigheterna utgå från analyser av brister och behov för att därefter planera de aktiviteter som behövs för att uppnå önskad förmåga. Myndigheter kan därför arbeta med gemensam CBRNE-planering i flera olika forum samtidigt. Det är dock av stor vikt att arbete i olika samverkansforum, liksom arbete med aktörer på lokal och regional nivå, sker samordnat. CBRNE-databasen ger ytterligare en möjlighet att följa vilka projekt som genomförs eller planeras inom CBRNE-området.

Verktyg som bör utvecklas

Förvaltarens årliga rapport över det gångna årets arbete och den webbplats som MSB ska ta fram kommer att ge centrala myndigheter en överblick över utvecklingen inom CBRNE-området.

Vägen till målet – aktörsgemensamt

För att olika aktörer ska kunna dra nytta av varandras förmågor och för att göra det möjligt att identifiera luckor i den samlade svenska CBRNE-förmågan behövs en helhetsbild av dagens förmåga, liksom över pågående eller planerat utvecklingsarbete inom CBRNE-området.

För att bidra till att satsningar ska göras mot de delar av CBRNE-området där de gör mest nytta för den nationella förmågan togs delmål 3 d) fram och under 2014–2015 har processer för att

identifiera prioriterade områden tagits fram. De prioriterade områden som identifierats återfinns i bilaga 1.

Verktyg som kan användas för att nå målet

De prioriterade områdena tas fram genom två olika processer; *Identifiera potentiella prioriterade områden* (tabell 1) och *Prioritera områden* (tabell 2). Prioriterade områden definieras som: **Ett avgränsat område där det har identifierats ett behov av att öka eller bevara den nationella förmågan och där detta inte bedöms komma att tillgodoses genom befintliga satsningar eller genom ordinarie CBRNE-arbete.**

Det första steget i processen är att förvaltaren utser den aktörsgemensamma arbetsgrupp som får uppdraget att ta fram nya prioriterade områden och den aktörsgemensamma referensgrupp som ska finnas till stöd i det arbetet.

Arbetet med att identifiera potentiella prioriterade områden börjar med att den aktörsgemensamma arbetsgruppen går igenom tidigare dokument för att få information om arbetet och resultatet från förra gången när prioriterade områden togs fram.

Den aktörsgemensamma arbetsgruppen och referensgruppen uppdaterar sedan vid behov litteraturlistan och checklistan. Litteraturlistan innehåller de rapporter och dokument som behöver läsas för att kunna identifiera potentiella prioriterade områden, dvs. brister som behöver åtgärdas kopplat till CBRNE-området. Det kan till exempel vara risk- och sårbarhetsanalyser, rapporter från inträffade händelser och utvärderingsrapporter, styrande dokument och andra dokument som är kopplade till området. Checklistan som togs fram i projektet under 2015 innehåller följande punkter för läsaren att reagera på vid läsningen av dokument; generella brister som påverkar CBRNE-händelser, CBRNE-specifika brister, utpekade politiska initiativ/begränsningar, potential hos en myndighet som kan kopieras till/nyttjas av annan, brister som går att läsa ut mellan raderna samt eventuellt överlappande verksamhet.

 TABELL 1 PROCESS FÖR ATT IDENTIFIERA POTENTIELLA PRIORITERADE OMRÅDEN		
INGÅNGSVÄRDEN	<ul style="list-style-type: none"> • Checklista från föregående genomförande. • Litteraturlista från föregående genomförande. • Dokumentation över potentiella prioriterade område från föregående genomförande. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rapport över nu gällande prioriterade områden. • Mall för dokumentation av områden från föregående genomförande.
ARBETSSTEG	<ol style="list-style-type: none"> 1. Förvaltaren utser den organisation som ska ansvara för arbetet med att ta fram nya prioriterade områden (aktörsgemensam arbetsgrupp och referensgrupp). 2. Arbetsgrupp och referensgrupp uppdaterar vid behov litteraturlista och checklista för identifiering av potentiella prioriterade områden. 3. Förvaltaren säkerställer att checklistan och litteraturlistan blir förankrad. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Arbetsgruppen läser materialet på litteraturlistan utifrån checklistan och noterar brister. 5. Arbetsgruppen sammanställer bristerna och bildar potentiella prioriterade områden som dokumenteras i fastställd mall. 6. Förvaltaren gör en sekretessbedömning av materialet. 7. Arbetsgruppen skickar dokumentationen till den referensgrupp som förvaltaren utsett.
RESULTAT	<ul style="list-style-type: none"> • Uppdaterad checklista. • Aktuell litteraturlista. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumentation över potentiella prioriterade områden. • Utskick till referensgruppen.
MOTTAGARE	<ul style="list-style-type: none"> • Den arbetsgrupp som förvaltaren har utsett. 	<ul style="list-style-type: none"> • Processen "Prioritera CBRNE-områden".

Arbetsgruppen läser igenom all litteratur och sammanställer bristerna, som blir underlag till potentiella prioriterade områden. Dessa dokumenteras i del 1 av den fastställda mallen för potentiella prioriterade områden (bilaga 3).

Sedan gör förvaltaren en sekretessbedömning av materialet innan arbetsgruppen skickar dokumentationen till den aktörsgemensamma referensgruppen. När arbetet för den här processen är slutfört finns ett antal potentiella prioriterade områden identifierade baserat på den lästa litteraturen.

De potentiella prioriterade områdena som är resultatet av processen *Identifiera potentiella prioriterade områden* ska nu prioriteras enligt processen *Prioritera CBRNE-områden*.

Processen börjar med att den referensgrupp som förvaltaren har utsett ska godkänna dokumen-

tationen av potentiella prioriterade områden. Detta steg kan innebära att potentiella områden slås ihop eller sällas bort.

Därefter följer att den aktörsgemensamma arbetsgruppen och referensgruppen vid behov uppdaterar den metodik som ska användas för att kunna göra en prioritering av de områden som har tagits fram i föregående process. Prioriteringsmetodiken ska sedan godkännas av förvaltaren.

Vidare ska den aktörsgemensamma referensgruppen komplettera dokumentationen kring de potentiella områdena med pågående arbete och berörda aktörer, vilket förs in i del 2 av den fastställda mallen (bilaga 3). Nu börjar själva prioriteringsarbetet, där den aktörsgemensamma arbetsgruppen och referensgruppen går igenom samtliga områden och stämmer av dem mot definitionen av ett prioriterat område. De områden som inte passar in sällas bort.

TABELL 2

PROCESS FÖR ATT PRIORITERA CBRNE-OMRÅDEN

INGÅNGSVÄRDEN	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumentation över potentiella prioriterade områden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prioriteringsmetodik från föregående genomförande.
ARBETSSTEG	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den referensgrupp som förvaltaren har utsett ska godkänna dokumentationen över potentiella prioriterade områden. 2. Arbetsgrupp och referensgrupp uppdaterar vid behov prioriteringsmetodiken. 3. Prioriteringsmetodiken godkänns av förvaltaren. 4. Referensgruppen kompletterar dokumentationen kring de potentiella områdena med pågående arbete och berörda aktörer. 5. Arbetsgruppen och referensgruppen prioriterar utifrån definitionen av prioriterade CBRNE-områden och sällar bort de områden som inte passar in på definitionen. 6. Arbetsgrupp och referensgrupp prioriterar kvarvarande potentiella områden från arbetssteg 5 med hjälp av fastställd prioriteringsmetodik. 	<ol style="list-style-type: none"> 7. Resultatet från arbetssteg 5 och 6 sammanställs. 8. Förvaltaren gör en sekretessbedömning av materialet. 9. Arbetsgruppen sammanställer en rapport med resultatet från hela arbetet med prioriteringen. Alla potentiella prioriterade områden ska finnas med i rapporten. 10. Rapporten skickas på remiss till de aktörer förvaltaren beslutar. 11. Arbetsgruppen analyserar och sammanställer remissvaren samt uppdaterar rapporten. 12. Slutlig rapport skickas till förvaltaren och den aktörsgemensamma arbetsgruppen till stöd för förvaltningen.
RESULTAT	<ul style="list-style-type: none"> • Sammanställning över prioriteringsmetodik. • Rapport över de prioriterade områdena, inklusive information angående viktiga områden som bör omhändertas på annat sätt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Beslut om fortsättning.
MOTTAGARE	<ul style="list-style-type: none"> • Förvaltaren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktörer som berörs av CBRNE-händelser.

Efter detta steg återstår ett mindre antal områden som passar in på definitionen. Den aktörsgemensamma arbetsgruppen och referensgruppen gör gemensamt en slutlig prioritering av kvarvarande områden med hjälp av en fastställd prioriteringsmetodik. Till hjälp för denna prioritering finns del 3 i den fastställda mallen (bilaga 3). Den prioriteringsmetodik som har använts under 2015 baseras på skyddsvärden och hur allvarligt de bedöms kunna påverkas om inte området blir föremål för åtgärder. Mera information om prioriteringsarbetet finns att läsa i projektets slutrapport, Slutrapport – Aktörsgemensam CBRNE-strategi – processer och prioriterade områden.

Slutligen skriver den aktörsgemensamma arbetsgruppen en rapport med resultatet från allt arbete med prioriteringen där alla potentiella prioriterade områden finns med, vilket innebär samtliga områden/brister som godkändes av referensgruppen i det första steget av processen *Prioritera CBRNE-områden*.

Efter ett remissförfarande skickas den slutliga rapporten till förvaltaren och den aktörsgemensamma arbetsgruppen för förvaltningen vilka tar ställning till vilket fortsatt arbete som behöver göras med de prioriterade områdena i enlighet med processen som återfinns i bilaga 1.

Strategins mål 4 – styrinstrument

Syftet med mål 4 är att tillgängliga styrinstrument används utifrån ett gemensamt identifierat behov av att skapa förmåga inom CBRNE-området.

Det finns många styrinstrument som kan användas för att stödja skapandet av förmåga inom CBRNE-området. De kan vara lagar och regler, ekonomiska styrmedel eller kunskapsstyrning, såsom t.ex. utbildning eller övning. Arbetet bör inledas med att identifiera hot och risker inom CBRNE-området. Därefter måste det analyseras vilken förmåga som behöver skapas och vem som har ansvar för att göra detta. Därefter kan tillgängliga styrinstrument inriktas mot att uppnå förmågan.

Kapitlet är indelat efter de olika delmålen och anger hur några av de vanligaste styrinstrumenten inom området bör användas. Det bör framhållas att det finns andra styrinstrument som kan användas för att uppnå önskad förmåga inom området än de som anges här.

Mål 4: Styrinstrument ska användas för att omsätta gemensamma identifierade behov inom området CBRNE i gemensamma åtgärder.

Särskilt om anslaget 2:4 Krisberedskap

Delmål:

- 4 a) Inriktningen för anslag 2:4 Krisberedskap ska för CBRNE utgå från en gemensam behovsanalys av området.

Anslag 2:4 Krisberedskap syftar till att stärka samhällets samlade krisberedskap. Det utgör ett viktigt strategiskt ekonomiskt styrmedel och kompletterar myndigheternas egna satsningar inom CBRNE-området. För att bli ett effektivt styrmedel krävs att anslaget kan inriktas mot de områden där det gör störst nytta och bygger på strategiska inriktningar inom CBRNE-området. Det är också viktigt att resultat från genomförda projekt sprids till berörda aktörer på alla nivåer.

Verktyg som kan användas för att nå målet

- De prioriterade områden som tagits fram inom CBRNE-strategin och identifierade gemensamma behov som t.ex. har identifierats i samverkansområdena kan användas för att inrikta anslaget.
- CBRNE-databasen är ett sätt att sprida resultat från genomförda projekt.

Särskilt om projektarbete

Delmål:

- 4 b) Aktörer på alla nivåer ska ges tillgång till en överblick över vilka projekt som har genomförts eller pågår inom området CBRNE.

Verktyg som kan användas för att nå målet

För att samverkan ska fungera och dubbelarbete undvikas krävs att alla aktörer ges möjlighet till överblick över vilka projekt som är under genomförande eller har genomförts inom området. Antalet projekt som pågår inom området CBRNE är mycket stort och för att få en överblick över samtliga projekt bör aktörer använda CBRNE-databasen. Aktörer förväntas uppdatera den befintliga CBRNE-databasen med pågående och avslutade CBRNE-projekt. Detta gäller för aktörer på alla nivåer.

Särskilt om utbildning och övning

Delmål:

- 4 c) Planering av utbildning och övning inom CBRNE ska ske integrerat med övrig planering inom området.
- 4 d) Lokala och regionala aktörer i ett län bör inom ramen för sin gemensamma planering kartlägga om de hot, risker och förmåge utvecklingsbehov som finns i ett län föranleder några särskilda utbildnings- och övningsinsatser.
- 4 e) Det nationella behovet av återkommande utbildningar inom CBRNE bör utvärderas regelbundet.
- 4 f) Aktörer som kan komma att uppträda gemensamt vid en CBRNE-händelse ska så långt som möjligt ha liknande utbildning.
- 4 g) Aktörer bör i sin strategiska planering gemensamt identifiera det långsiktiga övningsbehovet inom området CBRNE. Underlaget ska kunna användas i MSB:s och andra myndigheters nationella övningsplanering för samhällsskydd och beredskap.
- 4 h) Aktörer som kan komma att uppträda gemensamt vid en CBRNE-händelse ska så långt som möjligt vara samövade.

Övning och utbildning är två mycket viktiga styrande instrument för att öka CBRNE-förmågan i samhället. Övning och utbildning förekommer på alla nivåer i systemet och finns i många olika former. De kan vara återkommande eller utgöra en del i särskilda satsningar. Oavsett form är det viktigt att betrakta utbildning och övning som en del av den övergripande planeringen. Vägledningen nedan gäller för samtliga nivåer om ingenting annat sägs.

Verktyg som kan användas för att nå målet

Den nationella övningskalender som finns på MSB:s hemsida ger alla aktörer en överblick över vilka övningar som planeras av svenska myndigheter. Detta kan användas som en grund för den långsiktiga planeringen och som ett verktyg för att nå delmål 4 g). Det är viktigt att alla aktörer lägger in sina övningsplaner i

kalendern, för mer information se dokumentet Nationell övningsplan – En strategi för tvärsektorieella övningar inom området samhällsskydd och beredskap.

De formella grundutbildningarna som finns för olika yrkeskategorier, t.ex. brandmän, poliser och sjukvårdspersonal är viktiga verktyg för att kunna skapa förmåga och har stor påverkansmöjlighet för förmågan på alla nivåer på sikt.

Verktyg som bör utvecklas

Lokala och regionala aktörer, behöver som en del i sin gemensamma planering, identifiera vilka utbildnings- och övningsinsatser som behövs i länet. Arbetet bör ta sin grund i en bedömning av vilka hot och risker som finns och vilken förmåga som behöver skapas eller upprätthållas.

På grund av sin bredd ställer CBRNE-området krav på många sorters utbildningar. Det är därför viktigt att aktörer i samverkan identifierar luckor i det nationella utbildningsutbudet och verkar för att så långt som möjligt åtgärda dessa genom gemensamma utbildningsinsatser.

Aktörer från lokal till nationell nivå bör samverka för att säkerställa att de aktörer som kan komma att samverka vid en händelse har gemensam utbildning och övning. Detta kan ske t.ex. genom att ta fram moduler som kan användas i flera sorters utbildningar, genom att säkerställa att förändringar i CBRNE-arbetet får genomslag i alla relevanta utbildningar och inte bara i en, samt genom att säkerställa att alla berörda aktörer övas.

Det är viktigt att det finns en gemensam grundläggande uppfattning om vilken övningsverksamhet som behöver bedrivas inom CBRNE-området och att denna bedömning görs av de aktörer som har sakkompetens inom området. Behovsbilden behövs som underlag för myndigheternas övningsplaner, för den nationella övningsplaneringen och för arbetet i Nationellt forum för inriktning och samordning av övningar (NAFS).

Den webbplats för CBRNE-information som föreslås i 2.1.3 alternativt CBRNE-databasen bör innehålla en övergripande sammanställning av vilka utbildningar som finns inom CBRNE-området. Detta bygger på att aktörer bidrar med kortfattad information om relevanta utbildningar samt information om var man kan få mer fakta om utbildningen. En sådan sammanställning skulle få två fördelar; aktörer som arbetar inom CBRNE-området får en överblick över vilka utbildningar som finns att tillgå och det skulle bli lättare att identifiera luckor i det samlade utbildningsutbudet.

Särskilt om forskning och utveckling

Delmål:

- 4 i) Forskning bör knytas närmare den övergripande processen för CBRNE där behovsinventering och delaktighet får mer central betydelse.
- 4 j) Myndigheter som bedriver, beställer eller på annat sätt inriktar forskning inom CBRNE ska genomföra behovsinventeringar inom sina respektive områden. Detta bör ske i samverkan med andra centrala myndigheter och med slutavnamare på regional och lokal nivå.
- 4 k) Vid genomförande av forskning inom området CBRNE ska deltagande från slutanvändare vara ett naturligt inslag.
- 4 l) Det ska finnas en systematik för att sprida forskningsresultat inom CBRNE till berörda aktörer och koppla det samman med andra kunskaps- och förmågehöjande aktiviteter såsom utveckling, utbildning och övning.
- 4 m) Det ska på sikt finnas en tydligare struktur för att forskningsresultat inom CBRNE ska övergå till utvecklingsinsatser. Målet bör vara en integrerad FoU-process för området CBRNE.

Forskning och utveckling inom CBRNE-området ska användas för att bidra till att öka den nationella förmågan. Arbetet med att inrikta forskning och utveckling inom CBRNE-området bör därför utgå ifrån en aktörsgemensam behovsinventering.

Det är viktigt att aktörerna arbetar gemensamt för att sprida forsknings- och utvecklingsresultat och att resultaten omsätts till praktik, så att den forskning och utveckling som görs inom CBRNE-området omhändertas och får effekt på vår förmåga. Av denna anledning är det också viktigt att forskningen tydligt kopplar mot andra kunskaps- och förmågehöjande aktiviteter såsom utveckling, utbildning och övning.

Verktyg som kan användas för att nå målet

Att identifiera behov kan t.ex. göras utifrån arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och utifrån erfarenheter och utvärderingar av utbildningar, övningar och händelser. Det identifierade behovet måste därefter formuleras tydligt. Lokala och regionala aktörer kan genom att delta i nationella undersökningar, behovsinventeringar och förmågebedömningar lyfta de behov av forskning och utveckling som identifierats och formulerats. De aktörsgemensamma CBRNE-mötena och samverkansområdena kan också vara forum för att förmedla lokala och regionala problemställningar som behöver kopplas till forskning och utveckling på nationell nivå.

Det är viktigt att berörda aktörer på alla nivåer, från lokalt till nationellt arbetar med att identifiera behov av forskning och utveckling inom CBRNE-området. Det finns idag flera forum där inventeringar görs och det är viktigt att detta arbete samordnas.

För att samverkan kring behov av långsiktig forskning ska förbättras har MSB, tillsammans med Försvarmakten och Totalförsvarets forskningsinstitut, tagit fram ett förslag till en mer generell process för inventering, samordning och inriktning av samhällets forsknings- och utvecklingsbehov inom området. I dokumentet Utveckling av process för samverkan avseende forskning och utveckling (FoU) inom området CBRNE beskrivs processen och hur den kan underlätta arbetet och resultera i att alla aktörer, från beställare till utförare, ska kunna medverka vid identifiering av kunskapsluckor. Dessa ska sedan kunna ligga till grund för en långsiktig inriktning av forskning och utveckling inom området CBRNE.

De kunskapsluckor och forsknings- och utvecklingsbehov som genereras bör sedan återkopplas tillbaka till berörda aktörer.

De centrala myndigheter som ingår i olika samverkansforum bör tillsammans med företrädare för lokal och regional nivå arbeta för att inriktning av forskning sker gemensamt. Alla aktörer bör vidare sträva efter att lokala och regionala aktörer finns med och deltar i forsknings- och utvecklingsprojekt, deras erfarenheter och bidrag är ofta avgörande för att slutprodukten ska bli bra.

Det är också mycket viktigt att det nationella forsknings- och utvecklingsarbetet inte sker isolerat från samarbeten som Sverige deltar i inom EU, internationellt eller bilateralt.

Verktyg som bör utvecklas

Aktörer som tar fram underlag, inriktar, beställer eller genomför forskning måste samverka för att ta vara på de behov som identifierats och tillsammans arbeta för att göra den omfattande forskning som pågår inom området överskådlig. Det är också viktigt att resultat från forskning får tydliga kopplingar mot kunskaps- och förmågehöjande aktiviteter som utveckling, utbildning och övning. Att lokala och regionala aktörer deltar redan i forskningsstadiet kan bidra positivt för att nå dit.

Det behöver utvecklas en struktur för hur lokala och regionala aktörer gemensamt kan ta fram behov av forskning och utveckling inom CBRNE-området. Det behöver även utredas och tydliggöras hur och var lokala och regionala aktörer kan överlämna och förmedla identifierade forskningsbehov inom området. De centrala myndigheterna måste sedan i sin tur ha strukturer för att ta emot behov av forskning som formuleras på lokal och regional nivå och erbjuda tydliga möjligheter för aktörer på dessa nivåer att delge sådana behov.

En sammanställning över forskningsutförare och myndigheter som finansierar forskning inom området CBRNE behövs för att underlätta arbetet och på sikt skapa bättre förutsättningar för ökad samordning mellan forsknings- och utvecklingsprocesser.

BILAGOR

Bilaga 1 – Prioriterade områden framtagna 2015

I det arbete som genomfördes under 2012 och 2013 identifierades ett behov av att ta fram områden som det krävs särskilda satsningar för, mot vilka aktörerna gemensamt kan kraftsamla. Efter att den Aktörsgemensamma CBRNE-strategin redovisats till regeringen 2013 startade projektet Aktörsgemensam CBRNE-strategi – processer och prioriterade områden som bland annat hade till uppgift att ta fram processer för att ta fram prioriterade områden och att genomföra ett sådant arbete.

Detta har resulterat i nio så kallade prioriterade områden som bedöms vara särskilt allvarliga och viktiga att utveckla under kommande år. Skälet till att dessa områden bedömts som prioriterade är att behoven av åtgärder inte bedöms tillgodoses inom ramen för den verksamhet som aktörerna inom CBRNE-området bedriver idag.

Aktörer inom CBRNE-området bör därför genomföra ytterligare åtgärder och öka resurserna inom de områden som anges i denna strategi. Det arbete som har gjorts för att ta fram dessa områden under 2014 och 2015 beskrivs i kapitel 2.3.3 och mer detaljerat i projektets slutrapport. Den litteratur som projektet gått igenom för att hitta områden 2015 redovisas i underbilaga 1.

Prioriterade områden (uppräknade utan inbördes rangordning)

- Katastrofmedicin
- Bedömning av skyddsnivå
- Samverkan
- Krav på operativ CBRNE-förmåga
- ”Det kända okända”
- Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) och utomhusvarning
- Analys av mikroorganismer
- Gränskontroll av farliga ämnen
- Experter och nyckelfunktioner

Katastrofmedicin

Utbildad sjukvårdspersonal med tillgång till rätt skyddsutrustning är avgörande för hur framgångsrikt sjukvården kommer att kunna omhänderta patienter vid en CBRNE-händelse. Kompetensen inom det katastrofmedicinska området behöver kvalitetssäkras. Det saknas idag nationella instruktörshandledarutbildningar som kvalitetssäkrar och ökar likformigheten inom landet. Viss skyddsutrustning saknas och annan passerar snart bäst före datum.

Projekt Storstad (Socialstyrelsen, 2006, 2007, 2008) visade att det inte finns någon förteckning över experter och att landsting och regioner saknar indikeringsutrustning. Dessutom har också forskningsbehov identifierats inom området enligt Kartläggning av det nationella forskningsläget inom området CBRNE (European CBRNE center, 2014).

Bedömningen från den projektgrupp¹ som gjorde arbetet 2015 är att det krävs ganska stora resurser då det både är fråga om utbildning och inköp av utrustning.

Bedömning av skyddsnivå

Det saknas en gemensam metodik för att bedöma vilken skyddsnivå som olika situationer kräver. Vid flera olika typer av händelser och övningsscenarier, till exempel sjukdomsutbrott, oljeutsläpp och kemikalieutsläpp har det framkommit att olika aktörer gör olika bedömningar vilket försvårar ett framgångsrikt hanterande av en händelse, i vissa fall råder det även brist på skyddsutrustning.

Bedömningen från den projektgrupp som gjorde arbetet 2015 är att området består av två delar; gemensam metodik för bedömning och brist på utrustning. Sammantaget innebär detta att ganska stora resurser krävs.

Samverkan

Samverkan kan brista på alla nivåer speciellt när det gäller sällanhändelser och händelser där aktörer som normalt inte arbetar tillsammans ska samverka.

Komplexiteten i en händelse bidrar till att rutiner som normalt fungerar kanske inte räcker till. Exempel på brister som finns beskrivna i exempelvis övningsutvärderingar är: brist på kommunikation mellan aktörerna, olika utrustning, arbetssätt och rutiner, otydliga krav på den operativa förmågan på alla nivåer, bristfällig samverkan mellan blåljusaktörer och fungerande operativa rutiner som även hanterar forensiska frågeställningar för att bistå rättsväsendet.

Det pågår arbete inom detta område både inom ramen för R/N-handlingsplan och inom arbetet med gemensamma grunder för samverkan och ledning. Det bedömdes att pågående arbete inte helt kommer att lösa bristen och att ytterligare arbete behövs.

Bedömningen från den projektgrupp som gjorde arbetet 2015 är att det krävs ganska stor resursinsats då det är ett komplext område och många berörda aktörer.

Krav på operativ CBRNE-förmåga

Avsaknad av en gemensam syn på de grundkrav som ska gälla för operativ förmåga inom CBRNE-området skapar osäkerhet hos aktörer och kan vara orsak till att förmåga saknas och/eller att en insats inte genomförs optimalt. Det saknas en tydlighet avseende vilken förmåga respektive aktör har eller bör ha, när det kommer till CBRNE-händelser.

I början av 2000-talet genomfördes ett projekt för att åstadkomma just detta vilket resulterade i en rapport, Gemensamma grunder NBC-Skydd för totalförsvaret – Slutrapport. Denna har aldrig uppdaterats.

---

1. Aktörsgemensam CBRNE-strategi – Processer och prioriterade områden. Projektgrupp bestod av projektledningsgrupp och central referensgrupp.

”Det kända okända”

Vi förbereder oss inte för osannolika CBRNE-händelser vilket ökar risken att vi ska bli överrumplade och att hanterandet av en händelse blir mindre framgångsrikt. Detta gör att samhällets funktionalitet och människors liv och hälsa utsätts för större risker om händelser vi inte förberett oss för inträffar.

Är händelsen dessutom antagonistisk ökar komplexiteten och belastningen på samhället. Det medför även att många aktörers uppgifter förändras.

Bedömningen från den projektgrupp som gjorde arbetet 2015 är att det krävs ganska stor resursinsats då det är ett komplext område och många berörda aktörer.

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) och utomhusvarning

För att säkerställa att viktiga budskap förstås, t.ex. vid olyckor med farligt gods eller i Sevesoanläggningar, är det viktigt att allmänheten har kunskap om VMA och utomhusvarning.

Det pågår visst arbete, bland annat när det gäller tekniken, som syftar till att nå så många som möjligt, men projektgruppen har bedömt att detta inte är tillräckligt utan att mer behöver göras för att åtgärda bristerna.

Bedömningen från den projektgrupp som gjorde arbetet 2015 är att detta kräver utbildningsinsatser och informationskampanjer vilket inte behöver vara så resurskrävande.

Analys av mikroorganismer

Det finns brister när det gäller förmåga att analysera mikroorganismer. Laboratorieresurserna är inte tillräckliga, vanliga avtalslaboratorier saknar metoder för vissa organismer och i tecknade avtal inkluderas ofta inte behovet av snabba analyser vid akuta lägen. I dagsläget löses delar av problematiken med att prover skickas utomlands.

Vid hanteringen av *Cryptosporidium*utbrotten 2010 och 2011 visade det sig att personal- och laboratorieresurserna var underdimensionerade.

Bedömningen från den projektgrupp som gjorde arbetet 2015 är att det krävs en optimering och utveckling av befintliga resurser, både privata och statliga, nationellt och internationellt, vilket inte behöver vara så resurskrävande.

Gränskontroll av farliga ämnen

Förmågan att kontrollera farliga ämnen vid Sveriges gränser bör förbättras, för att minska risken för avsiktlig och oavsiktlig införsel. Behovet gäller särskilt radioaktiva ämnen, sprängämnen och andra explosiva varor. Flera dokument, bland annat propositioner, redovisningar av regeringsuppdrag, samt risk- och sårbarhetsanalyser visar på förbättringsbehov inom gränskontrollen.

Bedömningen från den projektgrupp som gjorde arbetet 2015 är att området består av två delar; regelförändringar samt brist på utrustning. Sammantaget innebär detta att stora resurser krävs.

Experter och nyckelfunktioner

Inom flera områden bedöms tillgången på experter och nyckelpersoner inte vara tillräcklig för att kunna hantera en samhällsstörning kopplat till CBRNE-ämnen. Detta gäller särskilt samhällsstörningar som kan komma att pågå under längre tid. Bristen på experter och nyckelpersoner påverkar också det förebyggande arbetet t.ex. vid samverkan och planering.

Exempel på områden där brist på experter och nyckelpersoner nämns; ledning vid en händelse, långvariga störningar i vattenförsörjningen, sjukdomsutbrott och R/N-området. Här pågår ett arbete för att öka kompetensen framförallt i kärnkraftslänen. Detta bedöms dock inte lösa bristen på experter inom strålningsfysik, radioekologi m.m.

Bedömningen från den projektgrupp som gjorde arbetet 2015 är att det krävs stora resurser att rekrytera och utbilda experter och sedan bibehålla denna kompetens.

Att arbeta med prioriterade områden

I Vägledning till den svenska aktörsgemensamma CBRNE-strategin (MSB, 2014) såg aktörerna framför sig att arbetet inom de prioriterade områdena skulle bedrivas i form av program med flera sinsemellan samordnade åtgärder som gemensamt leder till förbättringar. Dessa åtgärder kan vara förebyggande, förberedande, hanterande eller lärande och arbetet ska medge deltagande från aktörer på alla nivåer; kommuner, länsstyrelser, statliga myndigheter, regering, landsting och regioner, frivilliga försvarsorganisationer, intresseorganisationer och privata aktörer. Det samlade arbetet var tänkt att bedrivas över ett antal år och med tydlig koordinering mellan åtgärder under arbetets gång.

I projektet Aktörsgemensam CBRNE-strategi – processer och prioriterade områden utgick man från ovanstående tankar och tog fram ett förslag till process (se nedan) för att arbeta med de prioriterade områdena.

Förvaltaren (MSB) tillsammans med den aktörsgemensamma arbetsgruppen för förvaltning, har till uppgift att organisera arbetet med de prioriterade områdena. Vid behov görs en prioritering över i vilken ordning de olika områdena ska tas om hand och en bedömning av för vilka områden det behöver göras en förstudie. För varje område utses en projektägare som ansvarar för genomförandet som sker tillsammans med andra berörda aktörer. Ett exempel på arbetsmetod som kan vara användbar under förstudien är den behovsanalysprocess som tagits fram inom projektet Förbättrad samordning för en långsiktig nationell inriktning inom B-området.

Årligen lämnar programmen/projekten skriftliga rapporter till förvaltaren. Dessa rapporter redovisas vid de aktörsgemensamma CBRNE-mötena. När arbetet inom ett prioriterat område är färdigt tar projektledaren fram en slutrapport vilken förvaltaren tar del av och föreslår hur man ska gå vidare för att få effekt av arbetet. Övriga aktörer som berörs av CBRNE-händelser tar del av slutrapporten.

Alla aktörer har ett ansvar att verka för att arbete bedrivs inom de olika prioriterade områdena.

TABELL 1
**PROCESS FÖR ARBETET MED DE
PRIORITERADE CBRNE-OMRÅDEN**

INGÅNGSVÄRDEN	<ul style="list-style-type: none"> • Prioriterade områden. 	
ARBETSSTEG	<ol style="list-style-type: none"> 1. Förvaltaren gör vid behov en prioritering av i vilken ordning de prioriterade områdena ska tas om hand. 2. Förvaltaren avgör vilka prioriterade områden som kräver en förstudie. 3. Förvaltaren rekommenderar programansvarig/projektledare för respektive prioriterat område. 4. Vid behov genomförs en förstudie tillsammans med berörda aktörer. 5. Förvaltaren fattar beslut om att starta program/projekt. Om en förstudie genomförts utgör den grunden för beslutet. 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Projektägaren tar fram projektdirektiv. 7. Projektledaren tar fram projektplan. 8. Program/projekt startar. 9. Projektledaren tar fram årliga skriftliga rapporter som lämnas till förvaltaren och redovisas vid Aktörsgemensamt CBRNE-möte. 10. Projektledaren tar fram slutrapport vid projektets slut. 11. Förvaltaren tar del av slutrapporten och föreslår hur man ska gå vidare för att få effekt av arbetet.
RESULTAT	<ul style="list-style-type: none"> • Eventuell lista över i vilken ordning arbetet inom de olika prioriterade områdena ska starta. • Förstudierapporter. • Projektdirektiv. • Projektplaner. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skriftliga rapporter från respektive prioriterat område. • Slutrapporter. • Rekommendationer för framtiden för respektive prioriterat område.
MOTTAGARE	<ul style="list-style-type: none"> • Aktörer som berörs av CBRNE-händelser. • Förvaltaren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktörsgemensam arbetsgrupp till stöd för förvaltningen.

Underbilaga 1 – Litteraturlista

Se www.msb.se/cbrne

Bilaga 2 – Potentiellt prioriterade områden

Vid genomläsning av litteratur enligt Process för att identifiera potentiella prioriterade områden identifierades runt 100 bristområden. Vid arbetet med att göra potentiellt prioriterade områden utifrån dessa brister bedömdes vissa inte vara av sådant slag att de skulle lyftas i detta arbete, t.ex. infrastrukturella brister eller en generell personalbrist, och närliggande bristområden slogs ihop.

Slutligen fanns 56 potentiellt prioriterade områden som prioriterades enligt Process prioritera CBRNE-områden. För 27 av dessa områden, så kallade NEJ-områden, bedömdes att det pågår arbete som syftar till att lösa bristen och att de därför inte passade in på definitionen av ett prioriterat område, det vill säga "Ett avgränsat område där det har identifierats ett behov av att öka eller bevara den nationella förmågan och där detta inte bedöms tillgodoses genom befintliga satsningar eller genom ordinarie efter CBRNE-arbete".

De 29 områden som bedömdes passa in på definitionen i sin helhet prioriterades utifrån bedömd allvarlighetsgrad. De nio allvarligaste har lyfts fram som prioriterade områden.

Sammanställningen av alla de 56 potentiella prioriterade områdena, liksom den enskilda mallen för respektive område, är sekretessbelagd enligt 15 kap. 2§ och 18 kap. 13§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Bilaga 3 – Mall för prioritering av områden

Se www.msb.se/cbrne

Bilaga 4 – Förvaltningsprocess

		
TABELL 2 FÖRVALTNINGSPROCESS		
INGÅNGSVÄRDEN	<ul style="list-style-type: none"> • Rapport över hur implementeringen av mål och delmål har gått. • Rapport av identifierade förbättringsbehov och förslag på hur behoven kan åtgärdas. • Övriga förbättringsförslag på CBRNE-strategin, t.ex. från enskilda aktörer, samverkansområden, CBRNE-forum m.m. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rapporter från de gällande prioriterade områdena. • Minnesanteckningar från Aktörsgemensamma CBRNE-möten. • Förvaltarens årliga rapport.
UPPGIFTER	Förvaltaren (MSB) <ul style="list-style-type: none"> • Initiera en aktörsgemensam arbetsgrupp för förvaltning. • Vara ständig sekreterare i arbetsgruppen för förvaltning. • Förvalta CBRNE-databasen. • Upprätthålla och förvalta en webbplats. • Ansvara för dokumenthantering. • Vid behov rapportera till regeringskansliet. • Planera och förbereda Aktörsgemensamma CBRNE-möten. • Samla in och analysera underlag. • Vid behov ta fram förslag på ändringar inom strategins område. • Ge återkoppling till den som gett förslag. • Genomföra Aktörsgemensamma CBRNE-möten. • Föredra förslag på ändringar och uppgifter vid Aktörsgemensamma CBRNE-möten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Genomföra eventuella åtgärder/förändringar från Aktörsgemensamma CBRNE-möten. • Åtterrapporering vid Aktörsgemensamma CBRNE-möten om vilka åtgärder som är genomförda. • Ta fram en årlig rapport av både de aktiviteter som är genomförda och de aktiviteter som har valts bort. • Vid behov initiera revideringsarbete när det gäller strategin och dess mål och delmål. • Vid behov ta initiativ till att göra förändringar i framtagna processer. • Ta initiativ till utvärdering av måluppfyllelse. • Starta upp arbetet med de prioriterade områdena och följa detta. • Ta del av slutrapporter och vid behov, ta beslut om eventuellt fortsatt arbete för respektive prioriterat område, alternativt avsluta det prioriterade området. • Ta initiativ till att nya prioriterade områden tas fram.
RESULTAT	<ul style="list-style-type: none"> • Minnesanteckningar från Aktörsgemensamma CBRNE-möten. • Förvaltarens årliga rapport • Uppdaterade arbetsprocesser/mål/strategi. • Genomförda utvärderingar av måluppfyllelse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Beslut om eventuellt fortsatt arbete inom de prioriterade områdena. • Webbplats. • CBRNE-databas.
MOTTAGARE	<ul style="list-style-type: none"> • Förvaltaren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktörer som berörs av CBRNE-händelser.

Bilaga 5 – Referenslista

- European CBRNE center (2014). Kartläggning av det nationella forskningsläget inom området CBRNE.
- Försvarsdepartementet (2013). Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Fö2013/1231/SSK, Ändringsbeslut 2013-12-05.
- Försvarsmakten (2001), Gemensamma grunder NBC-skydd för totalförsvaret. Slutrapport. 2001-01-31 21 570:60056.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2011). Ett fungerande samhälle i en föränderlig värld – Nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet. ISBN: 978-91-7383-137-6.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2012). Nationell övningsplan – En strategi för tvärsektoriella övningar inom området samhällsskydd och beredskap. ISBN: 978-91-7383-244-1.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2013). Aktörsgemensam CBRNE- strategi. Dnr 2013-2641 (2012-919).
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2013). Handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet. ISBN: 978-91-7383-373-8.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2016). Slutrapport – Aktörsgemensam CBRNE-strategi – processer och prioriterade områden. Dnr 2014- 3126.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2014). Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar. ISBN: 978-91-7383-507-7.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2014). Vägledning för samhällsviktig verksamhet: att identifiera samhällsviktig verksamhet och kritiska beroenden samt bedöma acceptabel avbrottstid. ISBN: 978-91-7383-392-9.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2014). Vägledning till den svenska aktörsgemensamma CBRNE-strategin. Dnr 2013-2641.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2014). Övergripande inriktning för samhällsskydd och beredskap. Dnr 2014-1942.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2015). Utveckling av process för samverkan avseende forskning och utveckling (FoU) inom området CBRNE. Dnr: 2015-4885.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2010). Regional samordningsfunktion. Publikationsnummer MSB0144-10.
- Regeringens skrivelse 2014/15:146. Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism.
- SFS 2003:778 Lagen om skydd mot olyckor. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2015:1052 Förordning om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap.
Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2009:400. Offentlighets- och sekretesslag. Stockholm: Justitiedepartementet.

Socialstyrelsen (2006). Projekt storstad, En sammanställning av Stockholms läns katastrofmedicinska förmåga.
Artikelnummer: 2006-124-7.

Socialstyrelsen (2007). Projekt storstad, Förmågan i Göteborg – Västra Götalandsregionen. Artikelnummer: 2007-124-1.

Socialstyrelsen (2008). Projekt storstad, En sammanställning av den katastrofmedicinska förmågan i Malmö/Lund – Region Skåne. Artikelnummer 2008-124-2.

Bilaga 6 – Principer för det svenska arbetet med CBRNE

Se www.msb.se/cbrne

Bilaga 7 – Aktörerna som deltagit i arbetet

Folkhälsomyndigheten tidigare Smittskyddsinstitutet

Försvarsmakten

Jordbruksverket

Kemikalieinspektionen

Kommuner: Motala, Örebro, Malmö stad och Södertörns
brandförsvarsförbund

Kustbevakningen

Landsting: Stockholms läns landsting och Västernorrlands läns landsting

Livsmedelsverket

Länsstyrelser: Stockholms län, Uppsala län och Norrbottens län

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Polismyndigheten, innan den nya myndigheten bildades deltog
Rikspolisstyrelsen och Statens kriminaltekniska laboratorium

Samverkansområdet Farliga ämnen

Sjöfartsverket

Socialstyrelsen

Statens veterinärmedicinska anstalt

Strålsäkerhetsmyndigheten

Sveriges Kommuner och Landsting

Sveriges lantbruksuniversitet

Totalförsvarets forskningsinstitut

Trafikverket

Transportstyrelsen

Tullverket

